

مرکز تحقیقات اسلامی

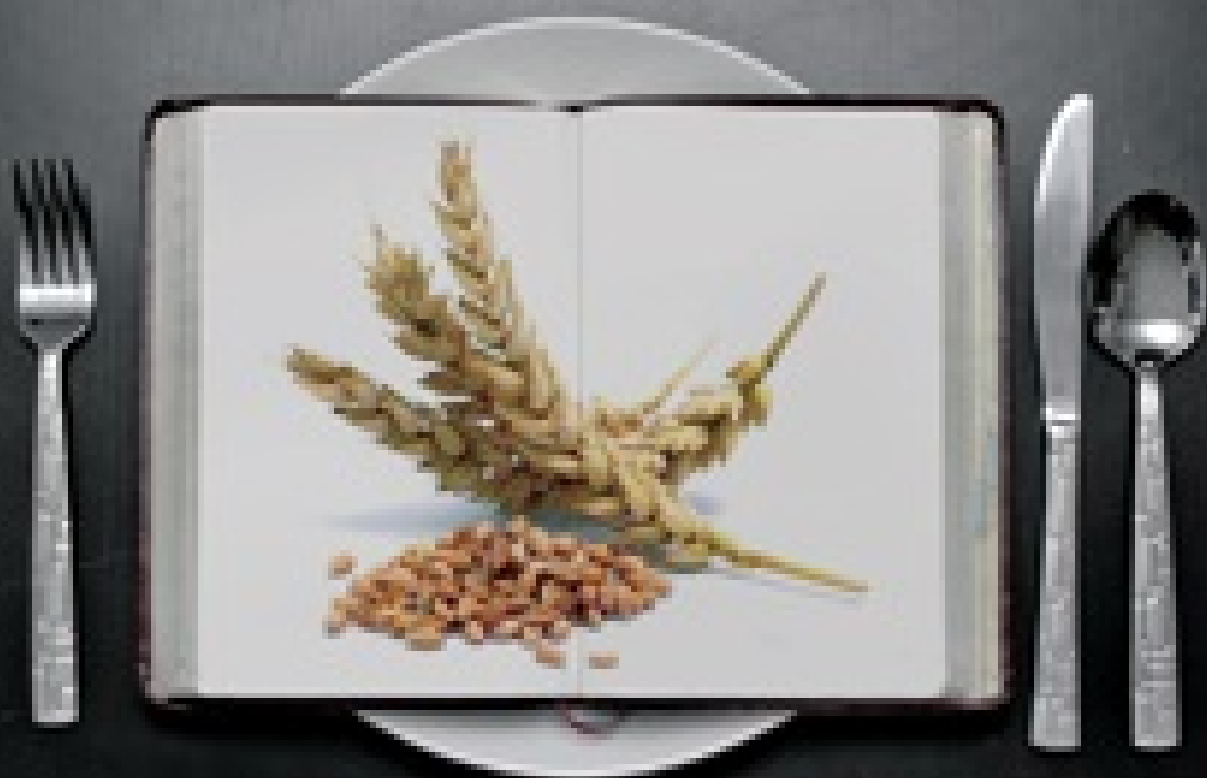
اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

روزی حلالم آرزوست ...

جواد محمدنی

۱۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهنمای ۱۰۱ (روزی حلالم آرزوست)

نویسنده:

جواد محدثی

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	رهنمای ۱۰۱ (روزی حلالم آرزوست)
۷	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۴	روزی حلالم آرزوست...
۱۴	دریچه
۱۶	درآمد
۱۶	اشاره
۱۶	پنجره
۱۸	فصل اول: تلاش برای تأمین معاش
۱۸	اشاره
۲۱	پنجره
۲۳	خلاصه
۲۴	فصل دوم: روزی حلال
۲۴	اشاره
۲۷	پنجره
۲۷	پنجره
۳۰	خلاصه
۳۲	فصل سوم: روزی حرام
۳۲	اشاره
۳۵	پنجره
۳۹	خلاصه
۴۰	فصل چهارم: دنیا و آخرت باهم
۴۰	اشاره

۴۲	پنجره
۴۳	پنجره
۴۶	خلاصه
۴۸	فصل پنجم: افزایش روزی
۴۸	اشاره
۵۰	۱. خواستن از خدا
۵۰	پنجره
۵۱	۲. سحر خیزی
۵۲	۳. نیکی و دست و دل بازی
۵۳	۴. خوش اخلاقی
۵۳	۵. با وضو بودن
۵۴	۶. امانت داری
۵۴	۷. دعا برای دیگران
۵۵	پنجره
۵۶	خلاصه
۵۸	فصل ششم: حلال خوار برنده و حرام خوار بازنده
۵۸	اشاره
۶۰	پنجره
۶۵	خلاصه
۶۶	سخن آخر
۶۷	پنجره
۶۹	بیشتر بخوانیم:
۷۲	درباره مرکز

سرشناسه : محدثی، جواد، ۱۳۳۱ -

Mohadesi, Javad

عنوان و نام پدیدآور : روزی حلالم آرزوست .../جواد محدثی ؛ تهیه و تنظیم اداره پاسخ گویی به سوالات دینی آستان قدس رضوی ؛ ویراستار سیدحمید حیدری ثانی.

مشخصات نشر : مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت به نشر، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۶۸ ص. : مصور (رنگی).؛ ۱۱×۱۷ اس م.

فروست : به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)؛ ۲۱۹۶. رهنما ۱۰۱.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۲۷۰۱-۵

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

موضوع : رزق و روزی -- جنبه های قرآنی

موضوع : Divine sustenance (Islam) -- Qur'anic teaching

موضوع : حلال و حرام

موضوع : *Forbiddance and permission

شناسه افزوده : آستان قدس رضوی. اداره پاسخگویی به سوالات دینی و اطلاع رسانی

شناسه افزوده : شرکت به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

شناسه افزوده : Behnashr Company (Astan Quds Razavi Publications)

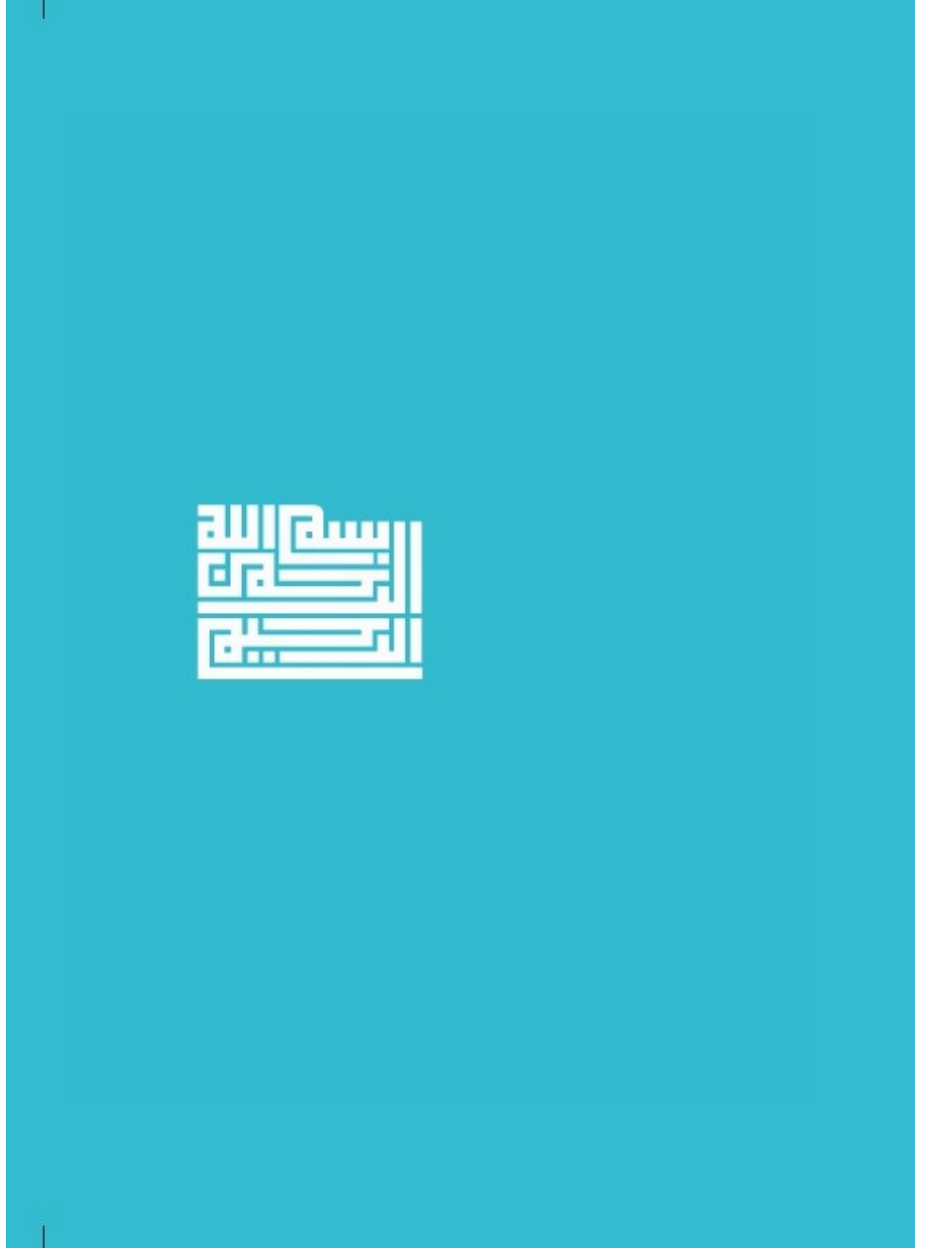
رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ ۹۳۳/م BP۲۱۹/۲

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۲

شماره کتابشناسی ملی : ۴۷۲۴۰۷۲

جواد محدثی

ص: ۱

راه آفتاب

سیره او احسان فراوان بود. امام به تنگ‌دستان، در نهان صدقه می‌داد و این کار را بیشتر در شب‌های تاریک به انجام می‌رساند، تا احسانش، شرمندگی نیازمندی را در پی نداشته باشد. علی بن عیسی اربلی، کشف الغمه، ج ۲، ص ۳۶.

دریچه

در این نوشتار، در فرصتی اندک، به دنبال پاسخ به این پرسش هاییم:

۱. رزق چیست؟

۲. روزی حلال چیست و از چه راه هایی به آن دست می یابیم؟

۳. دیدگاه اسلام درباره تأمین معاش چیست؟

۴. چه کنیم تا روزی مان افزون شود؟

۵. آسیب درآمدهای حرام به زندگی ما چیست؟

۶. آثار روزی حلال چیست؟

یکی از نام های خداوند رزاق است؛ یعنی روزی دهنده. رزق و روزی، سهم و بهره ما از مواهب طبیعی و آفریده ها و نعمت های الهی است که در زندگی، از آغاز تولد تا پایان عمر از آن ها استفاده می کنیم. خداوند روزی رسان بندگان خویش است؛ ولی این روزی را به مقدار تلاششان به آنان می دهد. اگر بعضی ها وسعت رزق دارند یا برخی در تنگنای معیشتی قرار می گیرند و زندگی شان به سختی می گذرد، قسمتی از این وضعیت نتیجه چگونگی تلاششان برای تأمین معاش است و چگونگی به کارگیری فکر، توان، استعدادهای جسمی و فکری شان، البته بخشی هم تقدیر و تدبیر الهی است. گاه خداوند متعال صلاح برخی را در آن می داند که نعمت چندانی نداشته باشند تا به گناه و فساد و طغیان کشیده نشوند. البته عوامل ناپیدای دیگری هم وجود دارد که از فکر ما بیرون است.

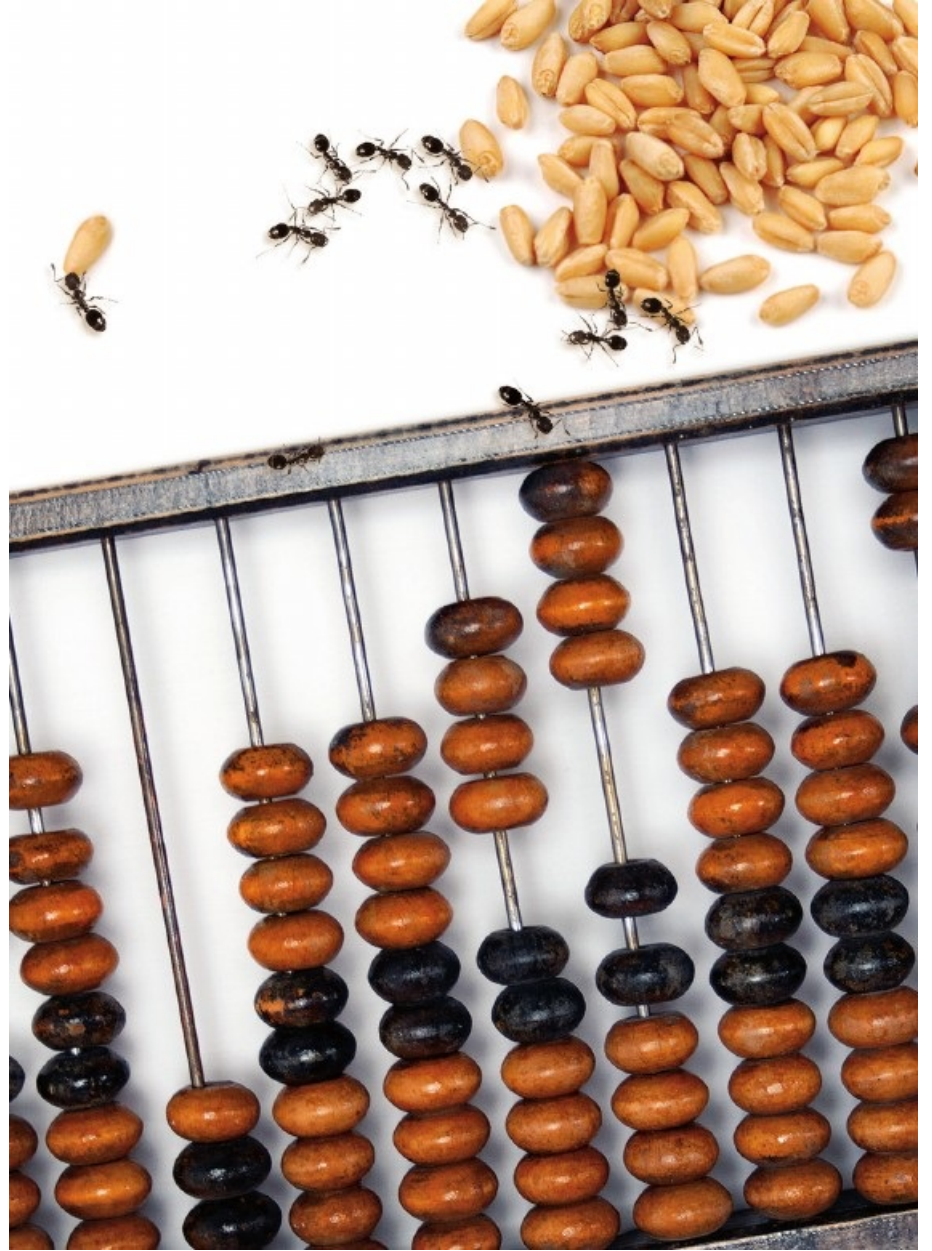
وظیفه ما، کوشش برای تأمین معاش خود و خانواده مان است.

این کار از نظر متون دینی، بسیار ارزشمند و مقدس است و نوعی جهاد به شمار می رود؛ البته به شرط اینکه کاری مشروع و مجاز باشد و از راه های کسب درآمد حلال و خدایسند و قانونی و شرافتمندانه رفته باشیم.

از این رو در بحث درباره روزی، روزی حلال و روزی حرام و حرام خواری و حلال خواری مطرح است. چنین نیست که مجاز باشیم به هر کاری دست بزنیم تا ثروتی به چنگ آوریم. هر نوع درآمندی حلال نیست و نمی توانیم از آن استفاده کنیم. بی شک بعضی راه های ثروت اندوزی حرام است. حرام خواری، هم در دنیا پیامدهایی ناگوار دارد و هم در آخرت. حرام خواری مؤاخذه و عذاب اخروی را در پی دارد. از خداوند باید روزی حلال بطلبیم و در این راه بکوشیم.

در این جزوه مختصر، با واکاوی رهنمودهای پیشوایان دینی، به ابعاد مختلف این مسئله پرداخته ایم. امیدواریم برای شما خوانندگان، سودمند و راهگشا باشد.

دنیا در نگاه اسلام، ابزار است نه هدف. به خلاف آنان که دین را برای آخرت می دانند، نه دنیا و به خلاف آنان که اسلام را آیینی می پندارند که با معاش مردم بیگانه است و فقط برای آباد کردن خانه آخرت مردم آمده است، دین خدا برای تأمین دین و دنیای بندگان خداست. در دعایی قرآنی آمده است:

«رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»^(۱)

پروردگارا، به ما در دنیا نیکی و در آخرت هم نیکی عطا کن و ما را از عذاب و آتش جهنم ننگه دار.

پیامبر خدا می فرماید:

الْكَادُّ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.^(۲)

تلاش کننده برای تأمین زندگی خانواده اش، مانند جهاد کننده در راه خداست.

ص: ۱۳

۱- . بقره، ۲۰۱.

۲- . بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۳.

دلیل این سخن روشن است: زندگی شرافتمندانه در سایه توانگری و تلاش ممکن است. آنان که به فقر و فلاکت دچارند، چه بسا در پی دزدی و دست درازی به مال دیگران بروند و دچار گناه شوند؛ اما کسانی که می‌کوشند از دسترنج خویش زندگی خود را بگذرانند و محتاج این و آن نباشند، عزیز و سربلندند.

هر که نان عمل خویش بخورد *** منت حاتم طائی نبرد

پنجره

کسی به نام ابن ابی یعفور به امام صادق گفت: «ما دنیا را دوست داریم.» امام پرسید: «دنیا را برای چه می‌خواهی؟» گفت: «تا با آن ازدواج کنم؛ به سفر حج بروم؛ برای خانواده ام خرج کنم؛ به دوستان و برادرانم نیکی کنم و صدقه بدهم.» امام فرمود: «این از دنیا نیست؛ این از آخرت است.»^(۱)

در این نگاه، دنیایی که وسیله نیکی به دیگران باشد و در رفع نیازهای خود و خانواده صرف شود و تلاشی که برای تأمین معاش باشد، دنیا نیست؛ بلکه آخرت است. چنین کاری دنیاطلبی به شمار نمی‌رود؛ بلکه آخرت طلبی است؛ البته به شرط اینکه از راه حلال باشد و در راه حلال صرف شود.

ص: ۱۴

شهید مطهری در کتاب سیری در نهج البلاغه در بحث مفید و جامعش درباره دنیا و دنیاپرستی، دنیا را به دنیای خوب و بد تقسیم می کند. او با استناد به نهج البلاغه چنین می نویسد:

مردم در دنیا از نظر عمل و هدف دو گونه اند: یکی تنها برای دنیا کار می کند و هدفی ماورای امور مادی ندارد. سرگرمی به امور مادی و دنیوی او را از توجه به آخرت باز داشته است؛ چون غیر از دنیا چیزی نمی فهمد و نمی شناسد. همواره نگران آینده بازماندگان است که چگونه وضع آنان را برای بعد از خودش تأمین کند؛ اما هرگز نگران روزهای سختی که خود در پیش دارد، نیست. یک نفر دیگر آخرت را هدف قرار می دهد. تمام کارهایش برای آن هدف است؛ اما دنیا خودبه خود به او روی می آورد. نتیجه این است که بهره دنیا و آخرت را توأمأ احراز می کند و مالک هر دو خانه می گردد. چنین کسی صبح می کند، در حالی که آبرومند نزد پروردگار است و هرچه از خدا بخواهد، به او اعطا می کند.^(۱)

در توصیه های لقمان به فرزندش آمده است: «فرزندم، در دنیا آن گونه وارد نشو که به آخرت تو زیان برساند و دنیا را همچنان ترک نکن که سربار مردم باشی.»^(۲) در سخنان امام کاظم نیز چنین می خوانیم:

برای خودتان بهره ای از دنیا قرار دهید، به این صورت که آنچه

ص: ۱۵

۱- مرتضی مطهری، سیری در نهج البلاغه، ص ۳۰۹.

۲- بحار الانوار، ج ۷۰، ص ۱۲۴.

دلّتان می خواهد، از راه حلال تأمین کنید، به شرط اینکه به مرّوت شما لطمه نزنند و اسراف نباشد و با چنین بهره وری از حلال دنیا، بر دین داری خویش نیرو و توان یابید.

نیز در روایات آمده است:

لَيْسَ مَنَّا مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَ لَا آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ. (۱)

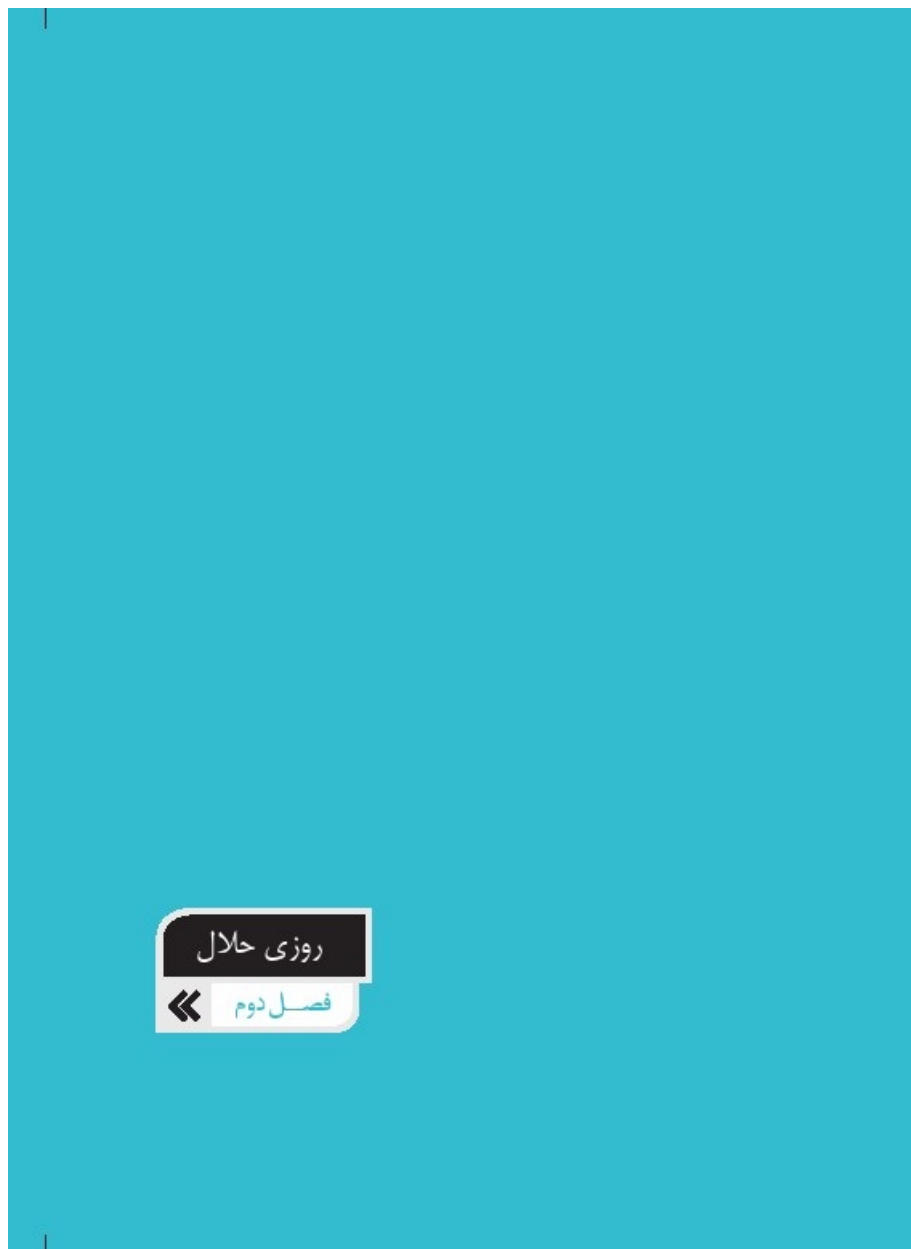
کسی که دنیایش را برای دینش ترک کند یا دینش را برای دنیایش، از ما نیست.

همان گونه که تنبلی و سستی و بیکاری و بی حالی ناپسند است، حرص و آز و افزون خواهی و نیازدگی هم ناپسند است. در این میان راه میانه آن است که انسان تلاشی مقدس و خداپسندانه برای تأمین زندگی خود بکند؛ کار را عار نداند و دنیا را ابزاری برای آبادی آخرت سازد تا هم خود بهره برد و هم به دیگران بهره رساند.

خلاصه

کوشش برای تأمین زندگی و کار صحیح و مشروع برای کسب روزی حلال عبادت است. خداوند چنین کسانی را دوست دارد و به آنان پاداش می دهد.

ص: ۱۶

مهم ترین اصل درآمد و روزی، حلال و طیب بودن آن است. (۱) خداوند در قرآن بارها با تعبیر «طِيبَاتٍ مَا رَزَقْنَاكُمْ» بر پاکیزه و حلال بودن رزق الهی تأکید کرده و آنچه روزی بندگانش قرار داده، طیب شمرده (۲) و فرموده است:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ» (۳)

ای مردم، از آنچه در زمین است، حلال و پاکیزه را بخورید و از گام های شیطان پیروی نکنید.

آیه شریفه این را می رساند که رهاکردن روزی حلال خدا و رفتن در پی محرمات و درآمدهای نامشروع و کسب های حرام، دنباله روی از شیطان است.

ص: ۱۹

۱- . «كُلُوا مِمَّا غَنَمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا» (انفال، ۶۹).

۲- . از جمله در این آیات: مائده، ۸۸؛ نحل، ۱۱۴؛ بقره، ۵۷ و ۱۷۲؛ مائده، ۴؛ اعراف، ۱۶۰؛ اسراء، ۷۰؛ جاثیه، ۱۶؛ طه، ۸۱.

۳- . بقره، ۱۶۸.

پنجره

روزی وقتی حلال خواهد بود که انسان هم به حلال بودن و حرام بودن توجه کند؛ هم در پی کسب درآمد حلال باشد؛ هم درآمدهای حرام را بشناسد و از آن‌ها بپرهیزد.

لازمه این کار، آشنایی با فقه و احکام شرع و دانستن حکم خدا درباره کسب و کار است. از این رو در روایاتی تأکید شده است مسلمان باید پیش از پرداختن به دادوستد که یکی از راه‌های کسب روزی است، فقه حرام و حلال را بداند تا تجارت و درآمدش حرام نباشد و به حرام نیفتد. حضرت علی بارها به بازرگانان و کاسبان توصیه می‌فرمود:

يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتَجَرَ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتَجَرَ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتَجَرَ. (۱)

ای جماعت کسبه و تجار، اول فقه، بعد تجارت؛ اول فقه، بعد تجارت؛ اول فقه، بعد تجارت.

پنجره

طلب روزی حلال، در روایات پرشماری، عبادت به شمار آمده است. این البته کاری دشوار ولی باارزش است؛ به خصوص در این زمان که شیوه‌هایی نو برای پول درآوردن ایجاد شده

ص: ۲۰

۱- . میزان الحکمه، حدیث ۲۰۳۴.

است. این راه های جدید گاه با حرام در آمیخته است و پرهیز از آن، تقوا و خداترسی می طلبد؛ چون که وسوسه پول دارشدن آدمی را رها نمی کند و گاهی می لغزاند.

پیامبر خدا می فرماید:

الْعِبَادَةُ سَبْعُونَ جُزْءًا أَفْضَلُهَا طَلْبُ الْحَلَالِ. (۱)

عبادت هفتاد بخش است و برترین آن طلب حلال است.

امام کاظم در حدیثی می فرماید: «هر کس روزی را از راه حلال طلب کند تا به خود و خانواده اش رسیدگی کند، همچون کسی است که در راه خدا جهاد کرده است.» (۲) نیز شخصی به نام محمد بن هارون می گوید: «به امام هادی عرض کردم از پدران بزرگوار شما روایت شده است: 'روزگاری بر مردم خواهد آمد که هیچ چیز کمیاب تر از برادر همدم و یک درهم حلال نخواهد بود.'» حضرت فرمود: «آری، البته آنچه کمیاب است، یافت می شود؛ ولی تو در زمانی هستی که هیچ چیز دشوارتر از یک درهم حلال نیست یا یک برادر دینی خالص و خدایی یافت نمی شود.» (۳)

محمد بن منکدر می گوید: نیم روزی گرم در باغستان های اطراف مدینه، امام باقر را دیدم که در مزرعه خود، کنار نهر کار می کرد و عرق می ریخت؛ در حالی که غلامانش هم همراهش بودند. پیش خود

ص: ۲۱

۱- . ثواب الاعمال و عقابها، ص ۳۸۵؛ بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۷.

۲- . بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۷.

۳- . بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۰.

گفتم فرصت مناسبی است تا او را نصیحت کنم که چرا با این سن و سال، در هوای گرم دنبال دنیا است. پیش رفتم و به او گفتم خدا خیرت دهد، شما که از بزرگان و پیران قریشی؛ با این حال به دنبال دنیا هستی؟! اگر عزرائیل در همین حال به سراغت آید، چه می کنی؟» حضرت فرمود: «اگر عزرائیل در همین حال برای گرفتن جانم بیاید، به خدا قسم که مرگ در این حالت برایم مطلوب است؛ چون در حال عبادت خدا هستم؛ کار می کنم تا زندگی خود را تأمین کنم و به تو و امثال تو محتاج نباشم. وقتی باید بترسم و نگران باشم که در حال انجام گناهی از گناهان خدا، مرگ به سراغم آید.» به حضرت گفتم: «رحمت خدا بر تو باد. می خواستم تو را موعظه کنم؛ تو مرا موعظه کردی.» (۱)

این حدیث نمونه ای از سیره بزرگان دین را بازگو می کند. از این حدیث درمی یابیم که اولاً کار عار نیست؛ ثانیاً کار برای تأمین معاش و کسب روزی حلال، طاعت خدا و عبادت به شمار می آید و کارگران و زحمت کشان، عزیزان خدایند. نیز در حدیث آمده است:

مَنْ أَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدِهِ حَلَالًا فَفُتِحَ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ. (۲)

هر کس از دسترنج حلال خویش بخورد، خداوند درهای بهشت را به رویش می گشاید تا از هر کدام که خواست، وارد بهشت شود.

ص: ۲۲

۱- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۹.

۲- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۰.

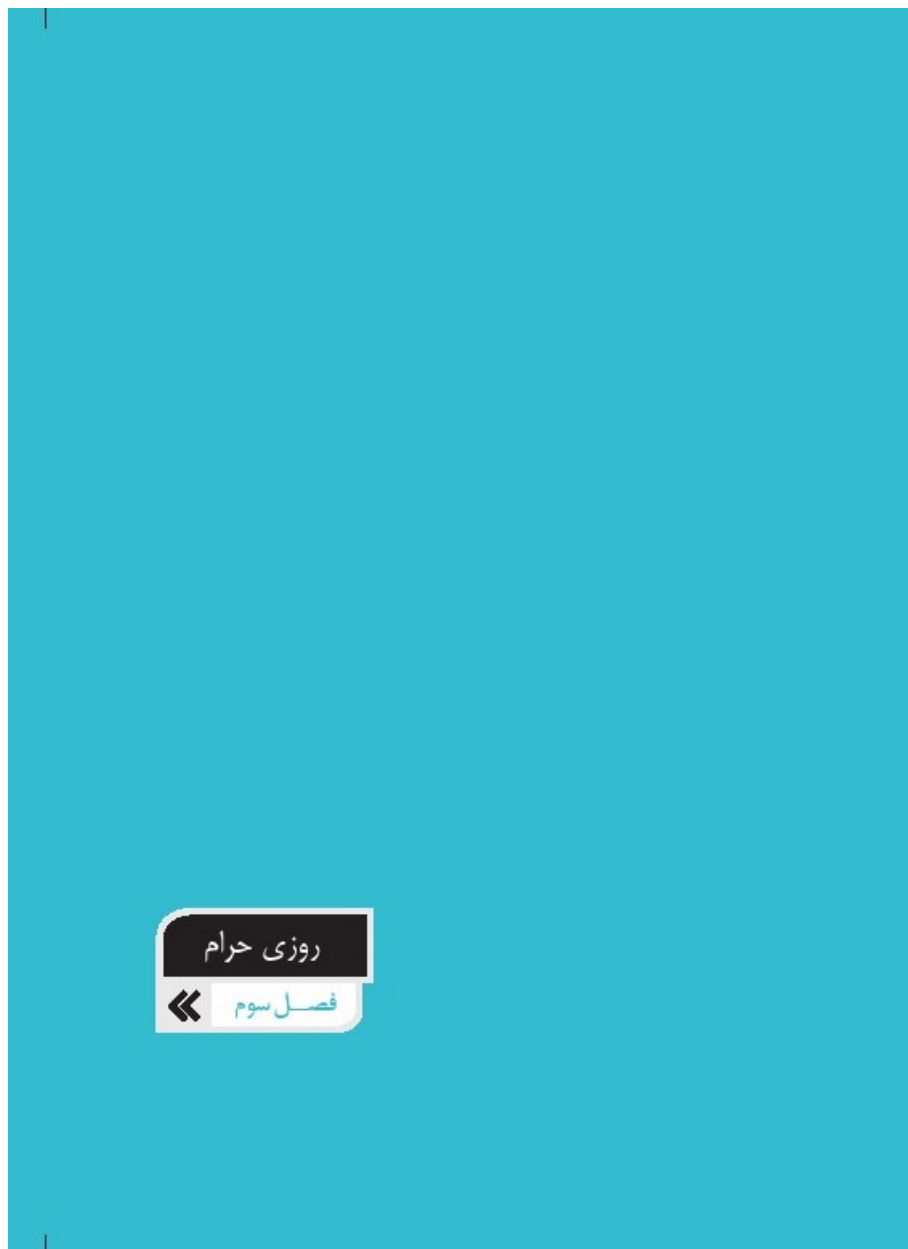
از سلمان فارسی پرسیدند: «چه کاری برتر است؟» گفت: «ایمان به خدا و به دست آوردن نان حلال.»^(۱)

خلاصه

به دست آوردن روزی حلال، هم واجب است و هم عبادت به شمار می رود. تلاش در این راه موجب رضای خداوند است و کار برای روزی حلال همچون جهاد در راه خداست.

ص: ۲۳

۱- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۷.

روزی حرام
« فصل سوم

آنچه خداوند برای استفاده بشر آفریده است، پاکیزه است. نیز آنچه برای انسان می پسندد، این است که از راه حلال و صحیح باشد و به حرام در نیامیزد؛ چون خوردن مال حرام و لقمه حرام و درآمدهای نامشروع، دنیا و آخرت انسان را تباه می سازد و آثار سوء آن در زندگی خود انسان و نسل و فرزندان او باقی می ماند. در قرآن می خوانیم:

«أَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَ حَرَّمَ الرِّبَا» (۱)

خداوند دادوستد را حلال و ربا را حرام کرده است.

تا وقتی راه حلال و مشروع برای کسب روزی وجود دارد، چرا به سراغ حرام برویم؟ چرا باید حلال خدا را به حرام تبدیل کنیم؟ خداوند متعال در آیین اسلام، طیبات را حلال کرده و خبایث را حرام ساخته است. (۲) در آیات قرآن به خوردنی های حلال اشاره شده و بعضی حیوانات و پرندگان هم حرام شمرده شده است. (۳)

ص: ۲۷

۱- . بقره، ۲۷۵.

۲- . (يَحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتُ وَ يَحْرَمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثُ) (اعراف، ۱۵۷).

۳- . مائده، ۹۶ و ۹۷، حج، ۳۰؛ نحل، ۱۱۶.

مگر خوردنی های حلال و نوشیدنی های حلال کم است که بعضی سراغ حرام خواری و حرام نوشی می روند؟ این، ناسپاسی در برابر نعمت های خداوند است. مگر لذت و تفریح حلال وجود ندارد که کسانی تنها از راه حرام و گناه دنبال لذت اند؟

در احکام دینی، مجموعه ای از کارها حرام شمرده شده است و خدا انسان را برای آن ها، بازخواست خواهد کرد. آنچه از راه سرقت، کم کاری، کم فروشی، گران فروشی، رشوه، ربا، تقلب، غصب، قاچاق، فروش مواد مخدر، احتکار، فریب، جعل، دروغ و... به دست می آید، از درآمدهای حرام است. مؤمن نباید زندگی خویش را به آن ها بیالاید؛ مال حرام را وارد زندگی خود کند و به همسر و فرزندان از اموال نامشروع، غذا و لباس و چیزهای دیگر بدهد و بخوراند.

دادوستد و کسب و کار یکی از راه های خوب طلب روزی است؛ ولی همین تجارت در صورت غفلت، به حرام درآمخته می شود. پیامبر خدا می فرماید:

مَنْ بَاعَ وَ اشْتَرَى فَلْيَجْتَنِبْ خُمْسَ خَصِيَالٍ وَ إِلَّا فَلَمَّا يَبِيعَنَّ وَ لَمَّا يَشْتَرِيَنَّ الرَّبَا وَ الْحَلْفَ وَ كِتْمَانَ الْعَيْبِ وَ الْمَيْدَحَ إِذَا بَاعَ وَ الدَّمَّ إِذَا اشْتَرَى. (۱)

ص: ۲۸

هر کس خرید و فروش می کند، از پنج کار بپرهیزد؛ و گرنه وارد دادوستد نشود: ربا، قسم دروغ، پوشاندن عیب در اجناس، تعریف جنس هنگام فروش، بدگویی از جنس هنگام خرید.

این ها گوشه ای از شیوه های ناپسند و نادرست در معاملات است که هم به زیان مشتری است و هم موجب فریب خوردن او می شود. راه ها، روش ها، حقه ها و فریب های دیگری نیز است که دغل بازان به آن رو می آورند. خداوند کم فروشان را با عنوان «مطفین» نکوهش کرده است. سوره ای به همین نام در قرآن هست که می فرماید: «وای بر کم فروشان.» در این سوره، خداوند امت هایی را نکوهش می کند که اهل فساد مالی بودند. در قیامت آنان که زندگی شان از راه حرام بوده و روزی حرام به دست آورده و ثروت های نامشروع برای ورثه بر جای گذاشته اند، دچار حسرت خواهند شد. (۱) پیامبر اعظم می فرماید:

مَنْ لَمْ يُبَالِ مِنْ أَيْنَ يَكْتَسِبُ الْمَالَ لَمْ يُبَالِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَيْنَ أَدْخَلَهُ النَّارَ. (۲)

کسی که درباره درآمدهایش بی مبالا و بی خیال است، خداوند هم بی خیال خواهد بود که او را از هر دری که بخواهد وارد دوزخ کند.

ص: ۲۹

۱- نهج البلاغه، حکمت ۴۲۹.

۲- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۳.

بی خیالی دربارهٔ اینکه درآمد از چه راهی به دست می آید، عذاب الهی را در پی دارد. بی انصافی در دادوستد، ظلم به مشتری، احتکار اجناس و گران فروشی از جمله راه های کسب حرام است.

این داستان به خوبی بیانگر بدی این گونه معاملات است: امام صادق غلامی داشت به نام مصادف. هزار دینار به او داد و فرمود: «آماده شو و برای سفر تجاری به مصر برو. عیال و خانواده ام زیاد شده اند و باید بر تلاش معیشتی خود بیفزایم.» غلام اجناسی تهیه کرد و همراه کاروانی به مصر رفت. نزدیک مصر که شدند، باخبر شدند که آن کالا در مصر نیست. باهم عهد بستند که اجناس را گران بفروشند تا سود بیشتری به دست بیاورند. وقتی که تجارت کردند و پول اجناس را گرفتند، به مدینه برگشتند. مصادف خدمت امام رسید و دو کیسهٔ پول تقدیم کرد که در هر کدام هزار دینار بود و گفت: «سرورم یک کیسه که سرمایهٔ ما بود؛ کیسهٔ دیگر سودی است که برده ایم.» حضرت فرمود: «این سود خیلی زیاد است. مگر چه کرده اید؟» وی ماجرا را نقل کرد که هم قسم شدند اجناس را به دو برابر قیمت بفروشند. حضرت فرمود: «سبحان الله، هم قسم می شوید که در دادوستد با گروهی از مسلمانان، دینار به دینار [دو برابر] بفروشید؟!» سپس یکی از دو کیسه را برداشت و فرمود: «این سرمایهٔ من که به تو داده ام و ما را به این سود [که از راه بی انصافی و گران فروشی به دست آورده ای]، احتیاجی نیست.» آنگاه فرمود: «ای مصادف، شمشیرزدن و پیکار در میدان آسان تر از طلب

اموال نامشروع و درآمدهای حرام، خیر و برکت ندارد. حرام خواری سبب تباه شدن اعمال می شود و توفیق عبادت را از انسان می گیرد. پیامبر خدا می فرماید:

امت من در دنیا سه گروه اند: گروه اول آنان که ثروت اندوزی را دوست ندارند و از احتکار به دورند و از دنیا به اندازه ای قناعت می کنند که زندگی شان بگذرد. آنان در قیامت ایمن و آسوده از غم و اندوه اند. گروه دوم آنان که کسب مال از راه پاک و صحیح را دوست دارند تا به وسیله آن صله رحم کنند؛ به دیگران کمک و احسان کنند و به فقرا رسیدگی کنند. آن ها از درآمد حرام می پرهیزند و حقوق الهی را که در اموالشان است، ادا می کنند. با اینان اگر در روز قیامت سخت گیری شود، گرفتار می شوند؛ ولی اگر آسان گرفته و بخشوده شوند، سالم می مانند. گروه سوم آنان اند که دوست دارند از حلال و حرام ثروت بیندوزند و حقوق واجب الهی را هم نمی پردازند و اگر انفاق هم کنند، اسراف می کنند و اگر خرج نکنند، از روی بخل است.»(۲)

نیز در حدیث دیگری از آن حضرت آمده است:

ص: ۳۱

۱- میزان الحکمه، حدیث ۴۲۹۳، به نقل از فروع کافی.

۲- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۷.

الْعِبَادَةُ مَعَ أَكْلِ الْحَرَامِ كَالْبِنَاءِ عَلَى الرَّمْلِ. (۱)

عبادت با حرام خواری، همچون ساختن ساختمان بر روی شن زار [یا بنا بر روی آب] است.
یعنی چنین عبادت هایی باقی نمی ماند و سودی به حال انسان ندارد. مال حرام بی برکت است.

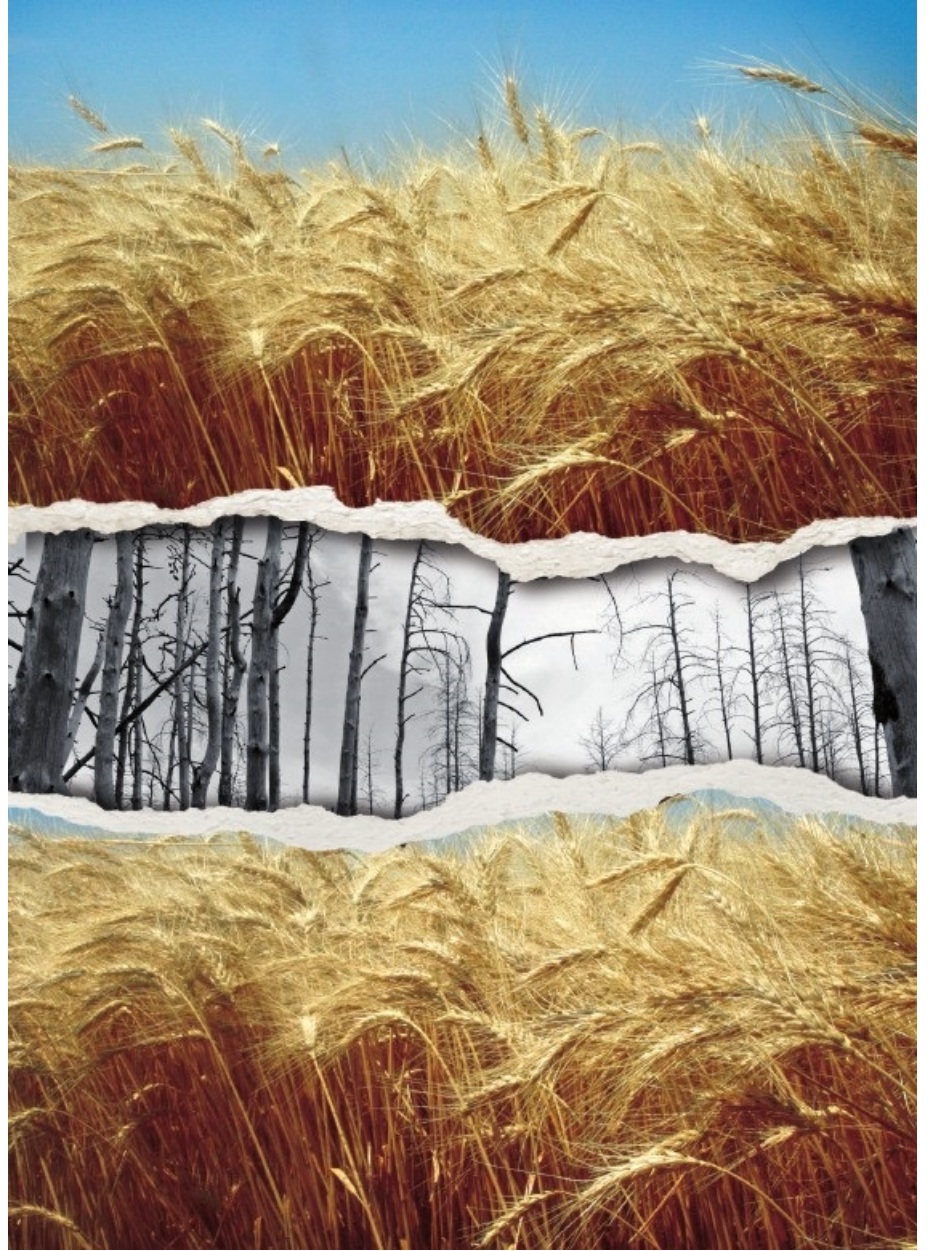
خلاصه

کسب روزی وقتی ارزش دارد که از راه حلال باشد. درآمدهای نامشروع محاسبه الهی را در پی دارد و عبادت های انسان را خراب می کند. مسلمان باید جداً از آمیختن زندگی اش به مال حرام بپرهیزد و به عواقب سوء درآمدهای حرام بیندیشد.

ص: ۳۲

۱- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۶.

دین اسلام تلاش برای زندگی خوب و رفاه نسبی و بی نیازی از دیگران را تشویق کرده است. خداوند نعمت های دنیا را برای بندگان مؤمن و خوب آفریده است. چرا باید فاسقان و گنهکاران از نعمت ها و مواهب زندگی لذت ببرند؛ ولی اهل تقوا محروم باشند؟

پنجره

نکته مهم، حرکت روی خط ایمان و تقواست. به دست آوردن روزی حلال و مصرف آن در راه درست و خداپسند، هرگز دنیاپرستی به شمار نمی آید. ثروت و تلاش اقتصادی وقتی ناپسند است که از راه غیرحلال به دست آید و در راه غیرمجاز هزینه شود. از این رو تأمین دنیا و رفاه و ثروت وقتی به آخرت ما ضرر نزند و گناه نباشد، هیچ اشکالی ندارد.

همچنان که پیش تر اشاره شد، دعای مؤمن و خواسته اش از درگاه خدا، باید حسنه دنیا و آخرت و طلب روزی حلال باشد. گاهی دنبال دنیا رفتن، به آخرت ما ضرر می رساند. چنین دنیایی ناپسند است. گاهی تلاش مادی و اقتصادی ما را به انجام کارهای نیک، خدمت، احسان به بندگان

خدا و دست گیری از محرومان کمک می کند. چنین فعالیتی ارزشمند است. پس می توان دنیا و آخرت را باهم داشت و

این در صورتی است که پای خود را از دایره حلال بیرون نگذاریم و به وسوسه درآمدهای گناه دچار نشویم؛ چون که دنیا فریبده است و شیطان فریب کار.

امام علی می فرماید: «اگر دین خود را تابع دنیایت قرار دهی، هم دینت را تباه ساخته ای و هم دنیایت را و در آخرت از زیان کارانی. اگر دنیای خود را تابع دینت قرار دهی، هم به دنیایت می رسی، هم دینت را حفظ کرده ای و هم در آخرت از رستگاران خواهی بود.»^(۱) و این یعنی جمع دنیا و آخرت.

پنجره

بهره وری از دنیا اشکال ندارد. آنچه بد است، فریب دنیا را خوردن و دل باختن دنیا شدن است که آدمی را به گناه و فساد می کشاند. چه بسا کسانی که دنیای خود را آباد می کنند؛ ولی آخرتشان خراب است. خانه آخرت را باید در همین دنیا ساخت و دنیا را وسیله آبادی آخرت قرار داد. اگر در آیات و روایات از دنیا نکوهش شده است، چون دنیا فریب دهنده و بازدارنده از آخرت و بهشت است.

ص: ۳۶

۱- . غرر الحکم، حدیث ۳۷۵۰.

امیرمؤمنان در مثالی زیبا می فرماید:

کسی که فریب دنیا را می خورد، همچون گروهی است که در منزلگاهی سرسبز و خرم باشند و بخواهند [با مرگ] به سرزمینی خشک بروند که آب و آبادانی ندارد. برای چنین کسانی، جدا شدن از این خانه و سرزمین و کوچ کردن به جای خشک و ویران بسیار دردناک است. در مقابل، آنان که دنیا را خوب شناخته باشند و به آن دل نبندند، مثل گروه مسافری می مانند که از ویرانه به آبادی و از جای خشک و بی آب، به سرزمینی خرم و سرسبز می روند. از این رو سختی های راه و کوچ برایشان خوشایند است و بسیار دوست دارند که هرچه زودتر، از این سرا به آن سرا نقل مکان کنند. (۱)

این مثال برای آن است که دنیا را هدف و قرارگاه اصلی ندانیم و اگر در دنیا دنبال مال، امکانات، روزی و تأمین زندگی می رویم، برای رسیدن به سعادت برتر و ابدی در آخرت باشد. بارها شنیده ایم که دنیا مزرعه آخرت است. امیرمؤمنان می فرماید:

بِالدُّنْيَا تُحْرَزُ الْآخِرَةُ. (۲)

آخرت به وسیله دنیا به دست می آید.

نیز از سخنان آن حضرت است:

ص: ۳۷

۱- «مَثَلُ مَنْ اغْتَرَّ بِهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ كَانُوا بِمَنْزِلٍ خِصْبٍ...» (نهج البلاغه، نامه ۳۱).

۲- نهج البلاغه، خطبه ۱۵۶.

دنیا چه یاور و کمک خوبی برای آخرت است.

روزی پیامبر بزرگوار ما فرمود: «آیا به شما خبر دهم که بدبخت ترین افراد چه کسی است؟» گفتند: «آری ای رسول خدا.» حضرت فرمود: «کسی که فقر دنیا و عذاب آخرت برای او جمع شود.» (۲) یعنی هر دو را داشته باشد. کسی که از نظر مالی فقیر است، دست کم باید بکوشد با تقوا و پاک دستی و خداترسی آخرت خوبی داشته باشد؛ وگرنه اگر انسان هم در دنیا فقیر و بدبخت باشد و هم به سبب بی مبالا-تی و بی تقوایی در آخرت گرفتار عذاب خدا شود، این بدترین شقاوت است و چنین کسانی بازنده دنیا و آخرت هستند: «خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ».

باید برای طلب روزی از راه حلال کوشید؛ بر خدا توکل کرد و از او وسعت رزق طلبید و در پی این دعا، دنبال کسب و کار رفت و روزی حلال و اندک را بر درآمد حرام و فراوان ترجیح داد و به روزی الهی قانع بود تا خدا هم برکت دهد.

ص: ۳۸

۱- بحار الانوار، ج ۷۰، ص ۱۲۷.

۲- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۲۰.

تلاش برای کسب حلال، دنیاطلبی نیست. کسی که بکوشد به رزق حلال دست باید و رفاه همراه با دین داری داشته باشد، به خیر دنیا و آخرت می رسد. دنیا را باید وسیله آبادساختن خانه آخرت قرار داد.

هرچند خداوند روزی انسان ها را مقدر کرده است، برخی عوامل سبب کاهش روزی است و بعضی عوامل رزق را می افزاید. در ادامه به این عوامل اشاره می کنیم:

۱. خواستن از خدا

پنجره

وقتی روزی بندگان به دست خداوند است، در کنار تلاش، باید دست نیاز و چشم امید ما به درگاه او باشد و برای وسعت رزق خویش دعا کنیم. در آیات قرآن، مسافرت و تلاش برای کسب روزی را همراه با طلب فضل خدا مطرح کرده است. (۱) این بدان معناست که رزاق ما خداوند است و تلاش ما وسیله است: از تو حرکت، از خدا برکت.

امام باقر می فرماید:

رزق ها تقسیم شده است. خداوند را فضل و احسانی است که آن را صبح ها میان طلوع فجر تا طلوع خورشید تقسیم می کند؛

پس

ص: ۴۳

۱- از جمله در این آیات: اسراء، ۱۲؛ مزمل، ۲۰؛ نساء، ۳۲.

از خدا بخواهید و پس از طلوع فجر، خدا را یاد کنید که در روزی شما مؤثر است. (۱)

در دعاهایی که از ائمه نقل شده است، یکی از خواسته ها، وسعت رزق و روزی حلال و پربرکت است. این می رساند که دعا در وسعت روزی تأثیر دارد. اینکه در آیات قرآن آمده است: (يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ) (۲) شاهد بر این است که روزی بخش و افزایش دهنده رزق، اوست؛ پس باید از او خواست؛ چون که گنجینه های عالم هستی به دست اوست و چیزی از آن کاسته نمی شود و دریای کرم او بی کرانه است.

۲. سحرخیزی

در روایات بسیاری آمده است که سحرخیزی و صبح زود برخاستن و دنبال کسب و کار رفتن، مایه وسعت رزق است. تعبیر «بُكُور» در روایات به این معناست. پیامبر خدا می فرماید:

الْبُكُورُ مُبَارَكٌ يَزِيدُ فِي جَمِيعِ النَّعْمِ خُصُوصاً فِي الرِّزْقِ. (۳)

صبح خیزی مایه برکت است و همه نعمت ها را می افزاید؛ به خصوص روزی را.

در حدیث دیگری می فرماید: «برای طلب روزی و حاجت های دیگر، صبح خیز باشید و اول روز در پی آن بروید؛ چراکه حرکت و تلاش اول

ص: ۴۴

۱- . بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۳۲۳.

۲- . سبأ، ۳۶.

۳- . آداب المتعلمین، ص ۱۴۴.

روز مایه برکت و پیروزی است.»(۱)

۳. نیکی و دست و دل بازی

خداوند اگر احسان و سخاوت و دست و دل بازی را در بندگانش ببیند، جبران می کند و رزق بیشتری می دهد. امام صادق می فرماید:

إِنَّ الْبِرَّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ. (۲)

نیکی روزی را می افزاید.

در حدیث دیگری فرموده است: «هرکس به خانواده اش خوب برسد و نیکی کند، رزقش افزایش می یابد.»(۳) در سخن دیگری از امام علی آمده است:

اسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ. (۴)

رزق را با صدقه دادن فرود آورید.

از مجموع این گونه احادیث برمی آید که احسان، صدقه، خرج کردن در راه خدا، دست دهنده و سخاوتمند داشتن و پرداختن زکات موجب افزایش روزی می شود. خداوند هم از این گونه اعمال، خرسند و راضی می شود و جبران می کند.

ص: ۴۵

۱- . خیر و برکت از نگاه قرآن، ص ۵۲۰.

۲- . بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۸۱.

۳- . بحار الانوار، ج ۶۸، ص ۳۹۶.

۴- . نهج البلاغه، حکمت ۱۳۷.

۴. خوش اخلاقی

حسن خلق و رفتار خوب با خانواده و دوستان و هموعان آثار فراوانی دارد. یکی از آثار آن افزایش روزی است. امام علی می فرماید:

حُسْنُ الْخُلُقِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ. (۱)

اخلاق خوب روزی را می افزاید.

در حدیث دیگری از آن حضرت آمده است:

فِي سَعَةِ الْأَخْلَاقِ كُنُوزُ الْأَرْزَاقِ. (۲)

گنجینه های روزی در اخلاق خوب است.

وسعت اخلاق که در حدیث آمده است، افزایش دهنده روزی به شمار رفته است. وسعت اخلاق همان ساده گیری و سخت گیری نکردن است. همچنان که در حدیث دیگری از آن حضرت نقل شده است، سخت گیری و فشار، اخلاق را خراب می کند و آسان گیری، رزق ها را فراوان و سرشار می سازد. (۳)

۵. باوضوبودن

مداومت بر طهارت و همیشه باوضوبودن از عوامل دیگر وسعت رزق است. شخصی به رسول خدا گفت: «دوست دارم روزی ام زیاد شود.»

ص: ۴۶

۱- بحار الانوار، ج ۶۸، ص ۳۹۶.

۲- بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۲۸۷.

۳- غرر الحکم، حدیث ۸۰۲.

حضرت فرمود:

دُم عَلَى الطَّهَارَةِ يُوسِّعُ عَلَيْكَ فِي الرِّزْقِ. (۱)

همیشه باوضو باش تا روزی تو وسعت یابد و زیاد شود.

۶. امانت داری

از قدیم گفته اند آدم درستکار و خوش معامله شریک مال مردم است. کاسبی که امین باشد، مشتری بیشتری خواهد داشت. از این رو در کلام حضرت علی آمده است:

اسْتِعْمَالُ الْأَمَانَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ. (۲)

به کارگیری امانت روزی را می افزاید.

۷. دعا برای دیگران

غیر از خواستن از خدا که پیش تر گذشت، دعا برای برادران مؤمن، پشت سرشان و در غیابشان، از عوامل فزونی روزی است. از امام محمدباقر نقل شده است که به یکی از اصحابش به نام حمران بن اعین چنین سفارش فرمود:

عَلَيْكَ بِالذُّعَاءِ لِإِخْوَانِكَ بِظَهْرِ الْغَيْبِ فَإِنَّهُ يَهِيلُ الرِّزْقَ. (۳)

پشت سر برادران ایمانی ات برایشان دعا کن؛ چراکه این کار روزی

ص: ۴۷

۱- میزان الحکمه، حدیث ۷۱۹۴.

۲- بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۱۷۲.

۳- بحار الانوار، ج ۷۳، ص ۶۰.

را سرشار می سازد.

عوامل دیگری همچون نیت خوب، پرداخت زکات، مواسات و ایثار به برادران دینی، اطعام دیگران و... نیز بیان شده است که سبب افزونی روزی می شود.

پنجره

ناگفته نماند که این عوامل به خواست خدا می تواند زمینه ساز توسعه رزق بندگان ازسوی خداوند رزاق باشد. ممکن است کسی خوش اخلاق باشد و احسان و دعا کند یا دائم الوضو و نیکوکار و اهل صدقه باشد؛ ولی در زندگی دچار تنگنای معیشتی باشد و روزی اش افزایش نیابد. مصلحت خدا را هم نباید از یاد ببریم.

ممکن است خداوند صلاح بنده ای را در آن ببیند که وسعت رزق داشته باشد یا برخی گناهان و رفتارهای نامناسب او در زندگی سبب شود که خداوند روزی اش را نیفزاید. بعضی از گناهان رزق را کم می کند. از ما تلاش و دعا، از خدا هم خیر و برکت، إن شاء الله.

ص: ۴۸

برخی از عوامل مانند دعا، سحرخیزی، احسان و نیکی، خوش اخلاقی، پیوسته باوضو و طهارت بودن، امانت داری و درستکاری، دعا برای دیگران، پرداخت زکات و صدقه موجب افزایش رزق و روزی انسان می شود.

حلال خوار برنده و حرام خوار بازنده

« فصل ششم

دنیای ما طبق آنچه خدا و دین فرموده است و براساس آنچه از تجربه برمی آید، دنیای تأثیرگذاری اعمال و صفات و جهان عمل و عکس العمل است. کار نیک برای ما فرجام شایسته ای را رقم می زند و کار بد در زندگی ما تأثیر سوء دارد: «گندم از گندم بروید جو ز جو.» هرچه بکاری، همان را درو می کنی. درزمینه کسب و کار حلال، درآمدهای مشروع، حرام خواری، لقمه حرام خوردن و خوراندن هم همین رابطه وجود دارد. تأثیر آن هم در دنیا درباره خود ما و نسل و فرزندان ما روشن است و هم در آخرت زمینه ساز سعادت، شقاوت، بهشت و جهنم برای ماست.

پنجره

ازاین رو مؤمنان مواظب اند که کسب و کارشان حلال باشد؛ لقمه پاک و حلال بخورند و به خانواده و فرزندانشان بخوراند و از ورود مال حرام به زندگی خویش پرهیز کنند؛ سر سفره حرام ننشینند و از درآمدهای نامشروع استفاده نکنند. ایشان مراقب اند اگر خمس و زکات بدهکارند، پردازند و زندگی خود را از مال خمس نداده و آلوده به حرام و مشتبه نچرخانند؛ چراکه همه این ها در روح، فکر، شخصیت، عاقبت به خیری، رستگاری یا شقاوت انسان و نسلشان مؤثر است.

ص: ۵۳

به همین دلیل، زنان باردار مؤمن از دست هرکسی غذا نمی گیرند و سر هر سفره ای نمی نشینند؛ چون در آینده فرزندی که در شکم دارند اثر می گذارد.

امام حسین در روز عاشورا، هرچه آن قوم ستمکار را نصیحت کرد تا دست به خون فرزند پیامبر نیالایند و او را بی گناه نکشند و به وجدان های خویش برگردند و از یاری دشمن ظالم دست بکشند، اثری نداشت. سپاه دشمن حتی حاضر نبودند به سخنان آن حضرت گوش دهند، تا چه رسد به اینکه موعظه امام را بپذیرند و در قتل وی شرکت نکنند. از این رو سیدالشهدا خطاب به آنان فرمود:

قَدْ مَلِئْتُ بَطُونَكُمْ مِنَ الْحَرَامِ. (۱)

شکم هایتان از حرام پر شده است.

آری، لقمه حرام و دریافت پول و عطاهای نامشروع، انسان را به جنگ با امام معصوم می کشاند و به طغیان وا می دارد. در اینجا بعضی احادیثی را می آوریم که به تأثیر لقمه حلال و حرام اشاره کرده است:

۱. پیامبر خدا می فرماید:

مَنْ أَكَلَ الْحَلَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا نَوَّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ. (۲)

هرکس چهل روز غذای حلال بخورد، خداوند دلش را نورانی می کند.

ص: ۵۴

۱- . لهوف، ص ۱۵۷؛ بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۸.

۲- . بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۶.

۲. رسول خدا می فرماید:

مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً حَرَامًا لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً. (۱)

هر کس لقمه حرام بخورد، تا چهل شب هیچ نمازی از او پذیرفته نمی شود.

۳. پیامبر می فرماید:

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَسَدٌ غُذِيَ بِحَرَامٍ. (۲)

جسد و بدنی که از حرام تغذیه شده است، وارد بهشت نمی شود.

۴. امام باقر می فرماید:

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا أَصَابَ مَالًا مِنْ حَرَامٍ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ حَجٌّ وَلَا عُمْرَةٌ وَلَا صَلَاةٌ رَحِمٍ حَتَّىٰ أَنَّهُ يَفْسُدُ فِيهِ الْفَرْجُ. (۳)

هر گاه کسی از راه حرام مالی به دست آورد، حج و عمره و صله رحم از او قبول نمی شود؛ حتی آنکه دچار فساد جنسی هم می شود.

۵. رسول خدا می فرماید:

تَزَكُّ لُقْمَةً حَرَامًا أَحَبُّ إِلَيَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَىٰ مِنْ صَلَاةِ أَلْفِي رَكَعَةٍ تَطَوُّعًا. (۴)

ص: ۵۵

۱- . میزان الحکمه، حدیث ۳۶۶۰.

۲- . جامع الاحادیث، ص ۲۸۹.

۳- . میزان الحکمه، حدیث ۳۶۶۶.

۴- . میزان الحکمه، حدیث ۳۶۷۰.

ترک یک لقمه حرام نزد خدا محبوب تر از دوهزار رکعت نماز مستحب است.

۶. حضرت علی خرمای دقل (نامرغوب) خورد و روی آن آب نوشید و آنگاه بر شکم خود زد و فرمود:

مَنْ أَدْخَلَ بَطْنَهُ النَّارَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ. (۱)

هرکس با حرام خواری، آتش وارد شکم خود کند، از رحمت خدا دور باد.

وقتی می توان با غذای ساده و حلال سیر شد، چرا انسان با لذت حرام خواری خود را اهل جهنم کند؟

۷. پیامبر خدا می فرماید:

مَنْ اِكْتَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ. (۲)

هرکس از راه غیر حلال مالی به دست آورد، ره توشه او به سوی آتش دوزخ خواهد بود.

۸. آن حضرت می فرماید: «هرکس غذای حلال بخورد، بر سر او فرشته ای می ایستد و برای او استغفار می کند تا آنکه از

خوردن فراغت یابد.» (۳)

ص: ۵۶

۱- . تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۴۶؛ میزان الحکمه، حدیث ۳۶۷۱.

۲- . بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۰.

۳- . بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۱.

۹. نیز از آن حضرت روایت است که فرمود: «هرکس بر مال حرامی تسلط یابد، ولی از ترس خدای متعال آن را واگذار کند و استفاده نکند، در محبت و رحمت الهی وارد می شود و دستور می دهند که وارد بهشت شود.»^(۱)

۱۰. در حدیث معراج آمده است که پیامبر اکرم فرمود:

در شب معراج بر گروهی گذر کردم که جلوی آن ها طبق ها و سفره هایی پر از گوشت پاکیزه و گوشت کثیف نهاده شده بود. آنان از گوشت های خبیث و ناپاک می خوردند؛ ولی از گوشت های تمیز و پاک استفاده نمی کردند. پرسیدم: «ای جبرئیل، اینان چه کسانی هستند؟» گفت: «اینان کسانی اند که در دنیا حلال را رها کرده اند و حرام می خوردند.»^(۲)

۱۱. رسول خدا می فرماید:

مَنْ كَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ أَفْقَرَهُ اللَّهُ. ^(۳)

هرکس از راه غیرحلال مال به دست آورد، خداوند او را فقیر می سازد.

از مجموع این احادیث استفاده می شود که اکتفا کردن به رزق حلال و کوشش

برای تأمین زندگی از راه مشروع و صحیح، سعادت آور است. در

ص: ۵۷

۱- . بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۷.

۲- . بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۱۷۲.

۳- . شیخ طوسی، امالی، ص ۱۸۲.

مقابل، به درآمدهای نامشروع و کسب روزی از راه حرام و رفتن سراغ شغل های حرام و ثروت های حرام سعادت را از انسان، خانواده و فرزندان او می گیرد و انسان در آخرت هم دچار عذاب الهی می شود.

خلاصه

با وجود راه های درآمد حلال، نباید سراغ مال حرام، شغل حرام، رزق شبهه ناک و ثروت های نامشروع برویم؛ زیرا مؤاخذه الهی را در پی دارد و در نسل ما هم تأثیر سوء می گذارد.

ص: ۵۸

مال و ثروت یکی از عرصه های امتحان الهی است. بعضی ها در آزمون الهی روسفید و موفق می شوند، بعضی هم شکست می خورند. افراد مؤمن و خداترس نباید دچار وسوسه های شیطانی شوند. مال فراوان و درآمدهای کلان و نامشروع جاذبه دارد و خیلی ها برای ثروتمند شدن یا تهیه زندگی تجملاتی و مرفه برای خود و لذت بردن از زندگی سراغ مال حرام می روند؛ ولی روز حساب و قیامت هم در پیش است و در چنان مال و ثروتی برکت نیست.

کسانی که خمس و زکات نمی دهند، زندگی خود را به حرام آمیخته می کنند. کسانی که حقوق حرام دریافت می کنند، به سعادت خود و فرزندان خویش چوب حراج می زنند. آنان که برای به دست آوردن پول و ثروت در قید و بند حلال و حرام نیستند و از هر راه که شد، می خواهند پول دار شوند، چگونه مدعی مسلمانی اند؟ مسلمانی تنها به نماز و روزه نیست؛ رعایت حکم خدا و رضای پروردگار هم جزء مسلمانی است.

گاهی فرزندان بعضی از مردم، فاسد و گناهکار و بی دین می شوند.

پدر و مادر علت را نمی دانند و می پرسند: «ما که اهل نماز و روزه و مسجد و عزاداری هستیم. چرا فرزندانمان چنین خراب شدند؟» آنان غافل اند از اینکه لقمه حرام و درآمدهای نامشروع چنین آثاری را در پی دارد.

پنجره

از رفتگر شهرداری یا راننده تاکسی باید درس آموخت که کیف پر از پول پیدا می کند و آن را به صاحبش برمی گرداند و برای خود بر نمی دارد؛ چون بالاخره از آن دیگری است و حق برداشتن برای خود را ندارد. ترس از خدا و قیامت سبب می شود که دست، نگاه، کار و درآمد انسان حلال و مجاز باشد و انسان سراغ حرام نرود.

نباید چشم وهم چشمی با دیگران در تهیه زندگی لوکس و تجملاتی، انسان را به بی راهه گناه بکشاند. نباید با جعل، دروغ، سند سازی، فاکتورهای تقلبی و به هم بافتن راست و دروغ، به آلف و الوف رسید؛ ثروتی انباشت و دنبال هوس رانی بود.

کسی که به روزی حلال و اندک قناعت کند، خداوند به زندگی اش برکت می دهد. کسی که دنبال حرام برود و لقمه های حرام و ثروت های بادآورده و نامشروع او را مست و مغرور کند، باید روزی، یا در دنیا یا

در آخرت، تاوان پس دهد؛ چوب خدا صدا ندارد. کاسب و تاجر حییب خداست؛ به شرط اینکه کسب و تجارتش حلال و دور از ظلم، اجحاف، احتکار، گران فروشی و تقلب باشد؛ گرفتار ربا نشود؛ سر مشتری کلاه نگذارد و پاک دست باشد. کوشش برای تأمین معاش عبادت است و پاداش جهاد دارد؛ اما به شرط آنکه حلال و خداپسند و مشروع باشد. امید است خداوند توفیق دهد در زندگی از مرز حلال عبور نکرده و خط قرمزهای شرع مقدس را رعایت کنیم و نشان دهیم که بنده خدا هستیم، نه برده هوس.

خدایا رزق و روزی ما را از راه حلال افزایش بده.

خدایا زندگی های ما را از مال حرام و لقمه حرام پاک کن.

خدایا به ما وسعت رزق و سعادت دنیا و آخرت در سایه دین داری و تقوا عنایت فرما.

آمین یا رب العالمین.

ص: ۶۱

بیشتر بخوانیم:

۱. حسین انصاریان، حلال و حرام مالی، قم: عرفان.
۲. محمد وحیدی، درآمدهای حلال و حرام، قم: سنابل.
۳. محمدعلی قاسمی، روزی حلال، قم: نورالزهرا.
۴. اسماعیل محمدی، فقه و زندگی؛ احکام معاملات ملکی، قم: نورالسجاد.
۵. محمود شریفی، چهل حدیث حلال و حرام، قم: نشر معروف.
۶. علی اکبر صمدی، آثار گناه در زندگی، قم: مسجد مقدس جمکران.

ص: ۶۲

لوح فشرده کتابچه‌های رهنما (نسخه ۲)

مرکز پخش : مشهد مقدس، حرم مطهر، نیش باب الجواد علیه السلام، فروشگاه عرضه محصولات رضوی
تلفن : ۰۵۱۱-۲۲۸۵۲۰۴

مجموعه یک صد جلدی کتابچه های رهنما

مرکز پخش : مشهد مقدس، حرم مطهر، نبش باب الجواد علیه السلام، فروشگاه عرضه محصولات رضوی
تلفن : ۰۵۱۱-۲۲۸۵۲۰۴

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

